

Hevosten tuontiin liittyvät vakavat tautivaarat

Kuva: ScanStockPhoto

Näivetystauti (Equine Infectious Anemia, EIA)

Näivetystautia esiintyy maailmanlaajuisesti. Vuonna 2013 Euroopassa raportoitiin 953 uutta tautitapausta, joista lähes 99 % Romaniassa, loput Unkarissa, Kroatiassa, Italiassa ja Ranskassa. Uusia tapauksia todetaan jatkuvasti, usein oireettomilta hevosilta. Tauti on levinnyt viime aikoina erityisesti hevoskuljetusten ja verituotteiden välityksellä. Myös Suomessa voi olla piilevää, vaikeasti havaittava tartuntaa, ja taudin suhteen on oltava varuillaan jatkuvasti.

Taudin aiheuttaja on hevoseläinten lentivirus. Tartunta leviää verestä mekaanisesti verta imevien hyönteisten (*Tabanidae* -paarmat) ja kontaminoituneiden työvälineiden välityksellä, mutta virus voi läpäistä myös istukan ja infektoida sikiön. Taudinkuva on akuutti tai krooninen. Tartunnan saaneet hevoset kantavat tautia pysyvästi ja tartuttavat sitä myös oireettomina. Aaseilla ja muuleilla tauti on lähes aina oireeton. Tartunta todetaan seerumista tehtävällä vasta-ainetutkimuksella. Näivetystauti kuuluu vastustettaviin eläintauteihin.

Länsi-Niilin kuume (West Nile kuume, WNF)

Länsi-Niilin kuumetta esiintyy vuosittain kesällä ja syksyllä. Vuonna 2013 Euroopassa raportoitiin hevosilla 50 uutta tautitapausta, joista suurin osa Italiassa, loput Espanjassa, Kreikassa, Unkarissa ja Bosnia-Herzegovinassa. Tautia todetaan paljon myös USA:ssa sekä ihmisillä että eläimillä. Tautitapaukset endeemisiltä alueilta tuotavilla hevosilla ovat mahdollisia. Ilmaston lämmetessä virus voi levitä myös Pohjois-Eurooppaan.

Länsi-Niilin kuume on flavivirustauti, jota levittävät hyttyset (*Culex* spp.) ja linnut. Tauti ilmenee hevosilla usein lieväoireisena kuumeiluna, mutta virus

voi aiheuttaa myös vakavan, hermosto-oireisen, kuolemaan johtavan taudin. Oireet voidaan sekoittaa muiden virustautien kuten herpesvirusten 1 ja 4 (EHV-1, EHV-4), hevosinfluenssan, virusarteriitin ja näivetystaudin oireisiin. Länsi-Niilin kuumeen diagnostiikka perustuu IgM ja IgG -vasta-aineiden määrittämiseen seerumista. Hevosen rokotustausta on tunnettava tulkittaessa vasta-ainetuloksia. Tautia vastaan on olemassa rokote, jota käytetään yleisesti mm. USA:ssa. Tauti kuuluu ilmoitettaviin eläintauteihin.

Hevosten herpesvirustartunnat (EHV-1, EHV-4)

Herpesvirustartunnat EHV-1 ja EHV-4 ovat levinneet maailmanlaajuisesti, myös Suomeen. Uusista tautitapauksista raportoidaan vuosittain sekä Euroopassa että sen ulkopuolella.

Herpesvirusten aiheuttamat hengitystieinfektiot ovat yleisiä. Hengitystietaudin ohella EHV-1-tartunta ilmenee vakavina tautimuotoina, kuten luomisina, vastasyntyneiden varsojen kuolemina ja hermosto-oireisena myeloenkefalopatiana. Hermostomuotoa on esiintynyt 2000-luvulla yhä enenevässä määrin USA:ssa ja Euroopassa. Herpesvirukset voivat levitä helposti hevostuontien mukana. Kerran tartunnan saanut hevonen jää viruksen pysyväksi kantajaksi. Pitkät kuljetukset tai muu stressi voivat aktivoida viruserityksen uudelleen. Herpesvirustartuntojen selvittämisessä tarvitaan laboratoriotutkimuksia. Diagnoosia ei voi tehdä ainoastaan oireiden perusteella. Hevosen rokotustausta on tiedettävä vasta-ainetulosten tulkinnassa. EHV-1 ja -4 tartunnat ovat ilmoitettavia eläintauteja.

Viruserteriitti (Equine Viral Arteritis, EVA)

Viruserteriittia esiintyy hevoseläimillä maailmanlaajuisesti, mutta laajoja tautipurkauksia ei ole todettu viime vuosina. Tautia on todettu Suomessa.

Arteriittivirus voi levitä hengitystietartuntana, tartunnan kantajiksi jääneiden oriiden ja siitostoimin-

taan liittyvässä kaupankäynnissä sperman ja alkioiden välityksellä. Kliinisten oireiden perusteella tautia ei voi erottaa muista hengitystie- tai yleisoireiden aiheuttajista kuten EHV-1 ja -4 tartunnoista, hevosinfluenssasta tai näivetystaudista. Tautiin sairastuneet ja taudinkantajat tunnistetaan seerumista vasta-ainemäärityksellä sekä osoittamalla virus sierainlimanäytteestä tai spermasta. Hevosen rokotustausta on tiedettävä vasta-ainetuloksia tulkittaessa. Viruserteriitti kuuluu ilmoitettaviin eläintauteihin.

Hevosinfluenssa (Equine Influenza, EI)

Hevosinfluenssa on helposti leviävä, ajoittain epidemioita aiheuttava influenssa A -viruksen aiheuttama tauti. Syksyllä 2014 tautia on todettu Iso-Britanniassa. Taudin hallinta on parantunut huomattavasti kilpailevien hevosten rokotuspakon myötä. Jos rokotuskattavuus on hyvä, ei tauti pääse leviämään helposti hevospopulaatioon. Diagnoosiin tarvitaan vasta-ainemääritys pariseerumeista tai virusosoitus. Tauti kuuluu ilmoitettaviin eläintauteihin.

Pääntauti

Pääntauti on erittäin tarttuva tauti, jota esiintyy endeemisenä myös Suomessa. Taudin aiheuttaa *Streptococcus equi* subsp. *equi* -bakteeri; kutsutaan myös nimellä *S. equi*. Myös toinen streptokokki *Streptococcus equi* subsp. *zooepidemicus* (puhekielellä *S. zooepidemicus*) aiheuttaa hevosissa hengitystietulehdusta, joka oireiltaan voi muistuttaa pääntautia. Pääntauti pitää siksi varmistaa laboratoriotutkimuksella tyyppillisistä oireista huolimatta. Merkittävä osa pääntautitartunnoista tulee hevostuontien mukana, kun tartuntaa kantavat hevoset kuljetusrasituksen seurauksena sairastuvat ja alkavat erittää bakteeria. Tauti kuuluu ilmoitettaviin eläintauteihin.

Hevosen pääntauti -oppaalla pyritään lisäämään tietoisuutta tartunnan leviämisen ehkäisystä. www.evira.fi > Tietoa Evirasta > Julkaisut > Eläimet > Esitteet

Lisätietoja: Bakteeritaudit: Sinikka Pelkonen, puh. 0400 287 061
Virustaudit: Ulla-Maija Kokkonen, puh. 050 526 2065 ja